

HRVATSKI LOVAČKI SAVEZ

PRAVILNIK O RADU PASA DIZAČA DIVLJAČI

Zagreb, 2012.

Članak 1.

OPĆE ODREDBE

Ovim Pravilnikom Hrvatski lovačkiki savez (HLS) određuje uvjete za pojedina ispitivanja radnih sposobnosti lovačkih pasa dizača divljači za cijelo područje Republike Hrvatske, obavezan je za sve članice HLS-a, čija je osnovna svrha ispitivanje stvarne uzgojne vrijednosti i lovne uporabljivosti lovačkih pasa dizača divljači.

Članak 2.

Ispitivanje radnih sposobnosti dizača divljači dijeli se na:

- ispit prirodnih osobina
- puni radni ispit

U pravilu se jednostavni ispiti održavaju na manifestacijama lokalnog karaktera, a puni radni ispiti na državnim, prvenstvenim i kup natjecanjima.

Lovno kinološki suci odlučuju redosljed ispitnih disciplina, a u pravilu se prvo ispituju discipline u radu po svježem tragu divljači u otvorenom lovištu (gonjenje divljači), nakon toga rad na hladnom tragu (povlake, krvni trag), rad u vodi i na kraju vježbe poslušnosti (vodljivost, ponašanje na pucanj, odloživost).

Članak 3.

Ocjenjivanje:

Rezultati rada se ocjenjuju sljedećim ocjenama:

- 4 – vrlo dobar
- 3 – dobar
- 2 – dovoljan
- 1 – manjkav
- 0 – nedovoljan

Ocjene iz pojedinih disciplina množe se s propisanim koeficijentom i na taj način se dobije ukupan broj bodova po pojedinim disciplinama.

Zbrajanjem osvojenih bodova iz pojedinih disciplina dobije se ukupan zbroj bodova, a na temelju njega se vrši rangiranje u pojedine nagradne razrede.

Da bi pas s uspjehom položio ispit mora imati položene sve ispitne discipline i osvojene bodove iz svih ispitnih disciplina.

Članak 4.

Nagradni razredi i nagrade

Dodjeljuju se I., II. i III. nagradni razred (n.r.), te utemeljene počasne nagrade i kandidature, posebne nagrade te nagrade za vodiče.

Postigne li više pasa potreban broj bodova za isti nagradni razred, rangiranje se vrši prema bodovima i treba provesti rangiranje pomoću slova abecede (npr. I.a, I.b, II.a, II.b, II.c, itd.). U slučaju jednakog nagradnog razreda i jednakog broja bodova rangiranje treba vršiti prvo prema najvišoj ocjeni u disciplini gonjenje divljači, njuh, rad u vodi, rad na krvnom tragu, donošenje, a na kraju prema ocjeni oblika.

Ako se iz toga još ne dobije nikakva razlika, odlučuje starost u korist mlađeg psa. Prednost ima ženka u odnosu na mužjaka. Kod pasa istog spola i iste starosti prednost ima pas s boljom ocjenom eksterijera, a ako se radi o istoj ocjeni odlučuje ždrijeb.

Članak 5.

Za dodjeljivanje nagradnih razreda u obzir se uzima ukupan zbroj bodova iz svih predviđenih disciplina.

Ispit prirođenih osobina:

I nagradni razred	100 - 120 bodova
II nagradni razred	85 do 99 bodova
III nagradni razred	65 do 84 boda

Puni radni ispit:

I nagradni razred	156 - 184 boda
II nagradni razred	138 do 155 bodova
III nagradni razred	110 do 137 bodova

Članak 6.

ISPIT PRIROĐENIH OSOBINA

Ispit prirođenih osobina namijenjen je ustanovljavanju prirođenih (naslijeđenih) lovnih osobina koja daju jamstvo za daljnje školovanje i predstavljaju osnovu za daljnji uzgojno selekcijski rad. U pravilu se provodi kod mladih pasa, a uvijet za pristupanje ispitu je starost od minimalno 9 mjeseci i pozitivna ocjena oblika. Bitno je da ispitu pristupe mladi psi kod kojih su prirođene (nasljedne) osobine tek probuđene, a koje u stvarnosti predstavljaju osnovu za daljnji uzgoj i selekciju. Sve kasnije obukom nadograđene radnje dobro dođu u praktičnom lovu, ali su sa stajališta uzgojno selekcijskog rada nebitne.

Članak 7.

Na ispitu prirođenih osobina ocjenjuju se slijedeće discipline, a osvojene ocjene množe se s određenim koeficijentima:

Discipline:	Koeficijenti:
1. Kvaliteta njuha	6
2. Gonjenje divljači	
a) sljedoglasnost	5
b) vidoglasnost	2
3. Sigurnost na tragu	3
4. Sljedovoljnost	3
5. Grmarenje	4
6. Volja za rad u vodi	4
7. Volja za rad	3
8. Vodljivost i poslušnost	2
9. Ponašanje na pucanj	2

Članak 8.

KVALITETA NJUHA

Kvalitetu njuha treba pratiti i ocjenjivati tijekom cijelog ispita, odnosno u elemente ocjene iz ove discipline treba ući rad iz svih ispitnih disciplina s ispita prirođenih osobina. Prilikom ocjenjivanja osobitu pažnju treba obratiti na praćenje svježeg zečjeg traga. Vrlo je bitna sigurnost i točnost u radu po tragu, te način praćenja i gonjenja zeca.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline kvaliteta njuha je 6.

Članak 9.

GONJENJE DIVLJAČI

Psi dizači divljači su psi koji prvenstveno služe za lov sitne dlakave i pernate divljači u gustim i obraslim terenima gdje pas markirant (ptičar) ne dolazi do izražaja jer divljač leži prečvrsto ili bježi pješice. Pas koji radi „visokim nosom“ je ovdje gotovo neupotrebljiv, ali pas koji „niskim nosom“ glasno prati divljač po tragu i prisiljava je na polijetanje je savršen. Oni su psi kratkog prigona i u pravilu služe za „lov pod puškom“. Glasno gonjenje te podizanje pernate i dlakave divljači je karakteristično za sve španijele i obavezno se ispituje na ispitima, a u pravilu se provodi na tragu neviđenog zeca.

Sljedoglasnost je osobina glasanja na tragu divljači koju pas nije prethodno vidio. **Vidoglasnost** je osobina glasanja na tragu divljači koju pas vidi za vrijeme gonjenja ili glasanje na tragu divljači koju je pas vidio iako je trenutno ne vidi, ali je još pod utiskom viđene divljači.

Da bi dizači divljači osvojili I n. r. ili I I n.r. moraju biti sljedoglasni. Pojedini psi glasno gone tek kad divljač skoči ispred njih i tada dobivaju ocjenu iz vidoglasnosti. S ocjenom iz vidoglasnosti mogu osvojiti maksimalno I I I n. r. Ukoliko pas prilikom pretraživanja samostalno podigne divljač i počne s gonjenjem vidoglasno, ali nakon gubitka divljači iz vida nastavi s glasnim gonjenjem i glasno gonjenje traje najmanje 5 minuta tada može dobiti ocjenu iz sljedoglasnosti.

Pse koji se glasaju odmah nakon puštanja s povodnika nazivamo kresači ili lašci i na njih treba posebno obratiti pažnju. Bitno je utvrditi da li se radi o prevelikoj volji za rad, o lošoj kvaliteti njuha ili o stečenoj grešci koju pojedini vodiči svjesno i namjerno obuču psa kako bi prikriili nedostatak sljedoglasnosti. Prevarama nema mjesta i na ovakav rad treba posebno

obratiti pažnju. Ukoliko se radi o glasanju u prvoj minuti nakon puštanja zbog velike volje za rad ocjenu ne treba umanjiti, ali naučene pse treba ocjeniti ocjenom iz vidoglasnosti. Kresači često trče po terenu i javljaju se iako ne osjete trag divljači. Tada treba sniziti ocjenu iz discipline kvaliteta njuha.

Pse koji se uopće ne oglase na tragu divljači (ni sljedoglasno, ni vidoglasno) treba ocjeniti ocjenom 0 i isključiti s daljnjeg natjecanja. Pri tome se psu obavezno mora ponuditi najmanje dvije divljači prije izricanja konačne ocjene.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline sljedoglasnost je 5.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline vidoglasnost je 2.

Članak 10.

SIGURNOST NA TRAGU

Ocjenjuje se prije svega na tragu zdravog zeca, u nedostatku iste ispit se može provesti i na drugoj dlakavoj divljači ali tada ocjena može biti maksimalno 3. Sigurnost na tragu se ocjenjuje prilikom gonjenja zeca, a pri tome se ocjenjuje točnost u praćenju traga, način rješavanja okuka i petlji. Pri radu na zečjem tragu možemo najtočnije ocijeniti ovu disciplinu ovisno o tome koliko pas brzo i točno rješava trag te kako napreduje u izradi traga. Greške u praćenju traga mogu biti uzrokovane kako nedostatkom njuha, nedovoljnom istreniranošću osjetila njuha ili pretjeranom željom za gonjenjem divljači.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline sigurnost na tragu je 3.

Članak 11.

SLJEDOVOLJNOST

Sljedovoljnost predstavlja volju i želju za praćenjem i rješavanjem traga odnosno pronalaženjem, gonjenjem i hvatanjem divljači. Postoje psi kod kojih je ovaj nagon slabo izražen. To su obično psi koji su najčešće kratkog radijusa traženja bez obzira na kvalitetu njuha. Kod njih nije izražena ustrajnost u radu i tu se obično radi o psima kratkog pogona koji gone do dvije minute ili 200 – 300 metara. Oni su još dovoljno upotrebljivi za lov na pernatu

divljač i zeca u ravničarskim lovištima, ali nam ovakvi psi nikako ne bi smjeli predstavljati osnovu uzgoja. Snažna volja i nastojanje psa da pronade zagubljeni trag, savlada okuku i ponovno podigne divljač obično nam govori o vrlo izraženoj sljedovoljnosti.

Koeficijent kojim množimo ocjenu iz discipline sljedovoljnost je 3.

Članak 12.

GRMARENJE

Grmarenje, šaranje, buširanje ili pretraživanje obraslog terena je upravo idealan način rada za jednog španijela ili prepeličara, to je ono za što je u stvarnosti stvoren i vrlo je bitna osobina kako u praktičnom lovu, tako i u provjeri nasljednih osobina. Naime dokazano je da se radijus kretanja, sistematičnost pretraživanja i volja za traženje nasljeđuju u vrlo velikom udjelu. Grmarenje se ispituje u šumi, većim poljskim šumarcima ili tršćaku, ali u pravilu na prostorima gdje se očekuje veći broj prirodne divljači. Ako nemamo takve površine na raspolaganju, pretraživanje možemo eventualno ispitati i na većim neobranim kukuruznim poljima najmanje površine 1 hektar. Svakom psu treba dodijeliti još nepretraženu površinu na kojoj treba biti pernate i dlakave divljači. Vodič treba sa svojim psom doći do prostora predviđenog za ispitivanje, te na znak sudaca odvezati svojega psa i uputiti ga na pretraživanje terena. Pas treba glasno istjerati svu dlakavu divljač, a pernatu prisiliti na uzlijetanje. Pas treba pretražiti cjelokupan teren i ostaviti dojam da je sva divljač istjerana s predviđenog područja. Nakon obavljene radnje pas treba doći svom vodiču. Nije poželjno da pas samoinicijativno odlazi na druge terene u svom radu. Ukoliko se pas nakon kraćeg odsustva na poziv vodiča ili sam vrati vodiču, ne treba smanjivati ocjenu iz ove discipline. Pas koji se ne odvaja od vodiča, ne želi u gustiš ući samostalno ili prekratko traži nije poželjan u uzgoju i lovu i treba ga ocijeniti lošijom ocjenom. Ukoliko se pas loše kreće, vrati se bez poziva do vodiča i imamo osjećaj da je na terenu ostalo divljači, a pas nije našao ni jedan komad divljači, trebamo na isti teren pustiti drugog psa i ukoliko on pronade i istjera onda onog prvoga trebamo negativno ocijeniti. Ako pas predugo ostaje na terenu i pokazuje znakove neposlušnosti i slabe vodljivosti, a pri tome ometa tijekom ukupnoga ispita, također ga treba negativno ocijeniti.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline grmarenje je 4.

Članak 13.

VOLJA ZA RAD U VODI

Na ispitu rada u vodi ispituje se prirodna sklonost za rad u vodi i sklonost za nošenje vodene pernate divljači. Svrha ispita je ocjeniti stupanj nasljeđenih prirodnih osobina i upotrebljivost psa u lovu na vodenu pernatu divljač. Pas čvrstog karaktera obično je sklon radu u vodi. Ispit rada u vodi treba provoditi ako je ikako moguće u stajaćoj ili sporo tekućoj vodi, djelomice obrasloj vodenom vegetacijom. Vodič sa psom dolazi do obale te priprema psa na očekujuće polijetanje divljači i hitac. Jedan od pomoćnika baci divljač u vodu desetak metara dalje od obale tako da pas vidi divljač. Istovremeno drugi pomoćnik ispali hitac sačmaricom u zrak. Suci dozvoljavaju vodiču da oslobodi psa i da počne sa radom. Vodič obavezno treba skinuti psu povodnik i ogrlicu kako ne bi ometala psa prilikom rada u vodi. Ocjenjuje se prije svega volja za radom, način ulaska u vodu, kako pliva i kakvu ima volju za donošenjem divljači.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline volja za rad u vodi je 4.

Članak 14.

VOLJA ZA RAD

Volja za rad ili strast za lovom je nasljedna osobina i nasljeđuje se u vrlo velikom udjelu i temelj su dobrih radnih osobina. Ocjenjuje se za vrijeme cjelokupnog ispita, a očituje se u strastvenom pretraživanju i ulasku u guštike, u veselom radu na tragu ili pokrivenom terenu (gustišu) veselju za gonjenju, strastvenom ulasku i radu u vodi. Strast i volja za lovom je prirodna, ona drži i čuva kvalitetu pasmine i treba je s posebnom pozornošću ocjeniti. Volja i nagon za lovom se može pobuditi i jačati, ali ona očito naglo opada nakon prestanka impulsa za pobudu i sudac je treba znati razlikovati od urođene volje i sukladno tome primjereno ocjeniti.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline volja za rad je 3.

Članak 15.

VODLJIVOST I POSLUŠNOST

Na ispit prirođenih osobina se u pravilu privode mladi psi stoga se poslušnost pri ispitivanju prirođenih osobina ne ocjenjuje strogo. Za vrijeme ispita prije svega se ocjenjuje sklonost za suradnju s vodičem i volja za ispunjenjem vodičevih zapovijedi odnosno odnos psa prema vodiču, odaziv na zapovijedi i naredbe, te povjerenje prema vodiču. Vodljivost i sklonost za suradnju su temelj je za daljnje školovanje.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline vodljivost i poslušnost je 2.

Članak 16.

PONAŠANJE NA PUCANJ

Vodiči pasa se sa svojim psima predviđenima za ispit rasporede po natjecateljskim brojevima u krug promjera tridesetak metara. Službeni pucač udalji se od ispitivanih pasa 15-20 metara i pripremi pušku sačmaricu za opaljivanje. Pucač treba pušku usmjeriti koso prema gore u smjeru suprotnom od ispitivanih pasa i pri tom mora obratiti pozornost na sigurnost gledatelja i ostalog osoblja te paziti da ne puca u smjeru naseljenog mjesta.

Vodiči se sa psima kreću u krug, s opuštenim povodnicima. Suci se nalaze u centru kruga i promatraju reakcije pasa na ispaljeni hitac. Vodiči imaju pravo diskretno upozoriti pse prije ispaljenog hica.

Pucač na znak suca ispalji hitac te suci promatraju reakcije pasa. Nakon isteka vremena od 30 sekundi pucanj se ponavlja. Pse koji ne pokazuju nikakve znakove streloplašljivosti treba ocijeniti ocjenom 4 i dopustiti im da se udalje iz ispitivane grupe.

Jednako ocjenjujemo pse koji na pucanj reagiraju smireno bez ikakvih znakova streloplašljivosti, kao i one pse koji reagiraju žestoko i na ispaljeni hitac laju, snažno vuku povodac i pokušavaju se osloboditi zbog želje za lovom.

Ovakve reakcije dopuštamo jer na jednostavnim ispitima ispitujemo mlade pse, nedovoljno disciplinski obučene, a ovakva reakcija je produkt izuzetne strasti i volje za radom i takvo ponašanje treba cijeliti i maksimalno ocijeniti.

Ukoliko se pas na prvi hitac trzne ili strese zbog iznenađenosti, a na drugi hitac reagira normalno, odnosno zainteresirano za pucanj ili ravnodušno i nezainteresirano, ali bez ikakvih naznaka streloplašljivosti treba ocijeniti ocjenom 3.

Pse koji pokazuju određenu dozu streloplašljivosti treba dodatno ispitati i utvrditi u kojem stupnju je ova osobina izražena i jesu li psi dovoljno kvalitetni za uzgoj i lov. Psi se i dalje nastavljaju kretati u krug, a pucač puca na naredbu sudaca, onoliko puta koliko suci to od njega zahtjevaju. Ako pas navaljuje na vodiča, podvija rep i cvili treba ga dodatno ispitati odvezanoga.

Pas koji na ispaljeni hitac skače na vodiča, podvija rep, ali ne biježi može dobiti maksimalno ocjenu 1 iz ponašanja na pucanj i ne isključuje se iz daljnjeg natjecanja.

Onaj pas koji pobjegne od svoga vodiča je streloplašljiv i treba ga ocijeniti ocjenom 0 i tada nije položio ispit.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline ponašanje na pucanj je 2.

Članak 17.

Za dodjeljivanje nagradnih razreda u obzir se uzima ukupan zbroj bodova iz svih predviđenih disciplina.

I nagradni razred	100 - 120 bodova
II nagradni razred	85 do 99 bodova
III nagradni razred	65 do 84 boda

Članak 18.

ISPIT DIZAČA DIVLJAČI U SVESTRANOM RADU

Uvjet za pristupanje na ispit u svestranom radu je pozitivna ocjena eksterijera i položen ispit prirodnih osobina.

U lovno kinološkoj praksi pojedine ispitne discipline na svestranoj utakmici dijele se na discipline prije i nakon pucnja. Discipline prije pucnja zahtjevaju pretraživanje obraslog i neobraslog terena te vodene površine, i podizanje divljači iz zaklona, dok discipline poslije pucnja zahtjevaju rad na hladnom tragu, traženje i donošenje divljači. O redoslijedu ispitivanja pojedinih ispitnih disciplina odlučuju suci u dogovoru s voditeljem ispita.

Članak 19.

ISPITNE DISCIPLINE

Discipline:	Koeficijenti:
1. Kvaliteta njuha	6
2. Gonjenje divljači	
a) sljedoglasnost	5
b) vidoglasnost	2
3. Grmarenje	4
4. Rad na krvnom tragu	4
a) oblajivač	4
b) pokazivač	4
5. Slobodno donošenje pernate divljači	3
6. Donošenje pernate ili dlakave divljači po povlaci	3
7. Pretraživanje vode bez patke	3
8. Pretraživanje vode za ispuštenom patkom	3
9. Donošenje iz duboke vode	3
10. Odloživost	2
11. Vodljivost na povodniku	2
12. Ponašanje na stajalištu	2
13. Poslušnost	2

Članak 20.

KVALITETA NJUHA

Kvaliteta njuha ocjenjuje se na isti način kao na IPO-u ali puno strožije budući da se ovdje radi o zrelim psima treba se u svakom radu pozorno i strogo ocijeniti. Prilikom ocjenjivanja pažnju treba obratiti i na učinak psa prilikom slobodnog traženja odstrijeljene pernate divljači te prilikom rada na povlaci. Posebno treba pratiti rad prilikom gonjenja divljači i grmarenja i tek na kraju svih odrađenih disciplina donijeti konačni sud o kvaliteti njuha.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline kvaliteta njuha je 6.

Članak 21.

GONJENJE DIVLJAČI

Psi dizači divljači su psi koji prvenstveno služe za lov sitne dlakave i pernate divljači u gustim i obraslim terenima gdje pas markirant (ptičar) ne dolazi do izražaja jer divljač leži prečvrsto ili bježi pješice. Pas koji radi „visokim nosom“ je ovdje gotovo neupotrebljiv, ali pas koji „niskim nosom“ glasno prati divljač po tragu i prisiljava je na polijetanje je savršen. Oni su psi kratkog prigona i u pravilu služe za „lov pod puškom“. Glasno gonjenje te podizanje pernate i dlakave divljači je karakteristično za sve španije i obavezno se ispituje na ispitima, a u pravilu se provodi na tragu neviđenog zeca.

Sljedoglasnost je osobina glasanja na tragu divljači koju pas nije prethodno vidio.

Vidoglasnost je osobina glasanja na tragu divljači koju pas vidi za vrijeme gonjenja ili glasanje na tragu divljači koju je pas vidio iako je trenutno ne vidi, ali je još pod utiskom viđene divljači.

Da bi dizači divljači osvojili I n. r. ili I I n.r. moraju biti sljedoglasni. Pojedini psi glasno gone tek kad divljač skoči ispred njih i tada dobivaju ocjenu iz vidoglasnosti. S ocjenom iz vidoglasnosti mogu osvojiti maksimalno I I I n. r. Ukoliko pas prilikom pretraživanja samostalno podigne divljač i počne s gonjenjem vidoglasno, ali nakon gubitka divljači iz vida nastavi s glasnim gonjenjem i glasno gonjenje traje najmanje 5 minuta tada može dobiti ocjenu iz sljedoglasnosti.

Pse koji se glasaju odmah nakon puštanja s povodnika nazivamo kresači ili lašci i na njih treba posebno obratiti pažnju. Bitno je utvrditi da li se radi o prevelikoj volji za rad, o lošoj kvaliteti njuha ili o stečenoj grešci koju pojedini vodiči svjesno i namjerno obuču psa kako bi

prikрили nedostatak sljedoglasnosti. Prevarama nema mjesta i na ovakav rad treba posebno obratiti pažnju. Ukoliko se radi o glasanju u prvoj minuti nakon puštanja zbog velike volje za rad ocjenu ne treba umanjiti, ali naučene pse treba ocjeniti ocjenom iz vidoglasnosti. Kresaci često trče po terenu i javljaju se iako ne osjete trag divljači. Tada treba sniziti ocjenu iz discipline kvaliteta njuha.

Pse koji se uopće ne oglase na tragu divljači (ni sljedoglasno, ni vidoglasno) treba ocjeniti ocjenom 0 i isključiti s daljnjeg natjecanja. Pri tome se psu obavezno mora ponuditi najmanje dvije divljači prije izricanja konačne ocjene.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline sljedoglasnost je 5.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline vidoglasnost je 2.

Članak 22.

GRMARENJE

Grmarenje, šaranje, buširanje ili pretraživanje obraslog terena je upravo idealan način rada za jednog španijela ili prepeličara, to je ono za što je u stvarnosti stvoren i vrlo je bitna osobina kako u praktičnom lovu, tako i u provjeri nasljednih osobina. Naime dokazano je da se radijus kretanja, sistematičnost pretraživanja i volja za traženje nasljeđuju u vrlo velikom udjelu.

Grmarenje se ispituje u šumi, većim poljskim šumarcima ili tršćaku, ali u pravilu na prostorima gdje se očekuje veći broj prirodne divljači. Ako nemamo takve površine na raspolaganju, pretraživanje možemo eventualno ispitati i na većim neobranim kukuruznim poljima najmanje površine 10 hektara. Svakom psu treba dodijeliti još nepretraženu površinu na kojoj treba biti pernate i dlakave divljači. Vodič treba sa svojim psom doći do prostora predviđenog za ispitivanje, te na znak sudaca odvezati svojega psa i uputiti ga na pretraživanje terena. Pas treba glasno istjerati svu dlakavu divljač, a pernatu prisiliti na uzlijetanje. Pas treba pretražiti cjelokupan teren i ostaviti dojam da je sva divljač istjerana s predviđenog područja. Nakon obavljene radnje pas treba doći svom vodiču. Nije poželjno da pas samoinicijativno odlazi na druge terene u svom radu. Ukoliko se pas nakon kraćeg odsustva na poziv vodiča ili sam vrati vodiču, ne treba smanjivati ocjenu iz ove discipline. Pas koji se ne odvaja od vodiča, ne želi u gustiš ući samostalno ili prekratko traži nije poželjan u uzgoju i lovu i treba ga ocijeniti lošijom ocjenom. Ukoliko se pas loše kreće, vrati se bez poziva do vodiča i imamo osjećaj da je na terenu ostalo divljači, a pas nije našao ni

jedan komad divljači, trebamo na isti teren pustiti drugog psa i ukoliko on pronade i istjera onda onog prvoga trebamo negativno ocijeniti. Ako pas predugo ostaje na terenu i pokazuje znakove neposlušnosti i slabe vodljivosti, a pri tome ometa tijek ukupnoga ispita, također ga treba negativno ocijeniti.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline grmarenje je 4.

Članak 23.

RAD NA KRVNOM TRAGU

Trag se postavlja u visokoj šumi u kojoj treba i smije biti toliko podrasta da omogući kretanje lovcu i njegovom pomoćniku. Mjesto nastrela smije biti do 100 metara izvan šume u polju. Umjetni krvni trag treba biti dug oko 300 metara s krvi krupne divljači iste vrste kao i položena odstrijeljena divljač na kraju traga. Odstrijeljena divljač na kraju traga treba biti netom odstrijeljena ili odstrijeljena dan ranije, ali tada treba biti izvaljena utroba s uredno sašivenim mjestom otvaranja. Nije dopušteno ispitivati pse sa smrznutom divljači na kraju traga.

Krvni trag se postavlja minimalno 3 sata ranije, a od vremena polaganja traga do izrade traga ne smije proći više od 24 sata.

Za izradu krvnog traga treba upotrijebiti oko 3 decilitra krvi divljači istovjetne s divljači na kraju traga. Suci postavljaju krvni trag prskanjem krvi iz boce.

Trag se obično postavlja s dvije do tri okuke koje su najčešće pod tupim kutom. Kada nam je to teško izvesti trag se također može postaviti i u obliku obrnutog slova „U“, s time što tada izlazimo na istu prosjeku s koje smo i krenuli.

Minimalna udaljenost između dva postavljena traga je 150 metara.

Pri postavljanju traga treba voditi brigu o smjeru dominantnih vjetrova. Poželjno je da pas radi s vjetrom u leđa (smjer kretanja vjetra od psa prema odstrijeljenoj divljači).

Sudac smije diskretno označiti trag (radi vlastite sigurnosti i točnosti), s druge strane na drveću neupadljivo da vodič psa ne primijeti oznake.

Krvni trag polaže isključivo sudac ili sudci koji će sljedeći dan suditi na predviđenom ispitu. Početak traga treba biti postavljen tako da vodič može jasno vidjeti krv, čuperke dlaka, i eventualno komadiće mesa i kosti.

Rad na krvnom tragu se prvih 100 metara radi isključivo na povodniku. Povodnik mora biti

minimalne dužine 6 metara i u cijelosti odmotan, sa širokom kožnom ogrlicom koja ne davi psa.

Vodič smije korigirati psa prilikom rada na tragu. Ako se pas sam korigira u nekoliko metara to mu ne treba sniziti ocjenu iz ove discipline.

Suci mogu korigirati psa i vodiča maksimalno tri puta, nakon treće korekcije i postavljanja na trag pas mora izraditi trag ili se diskvalificira.

Ukoliko pas radi samo na povodniku disciplina pokazivanje mrtve divljači i oblažavanje mrtve divljači se ne ispituje i ne ocjenjuje i ne dodjeljuju se bodovi za njih.

Vrijeme predviđeno za izradu krvnog traga je 30 minuta.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline rad na krvnom tragu je 4.

Članak 24.

POKAZIVANJE MRTVE DIVLJAČI

Do prvog ležišta (100 m) mora izraditi trag na povodniku. Nakon toga se odvezuje pas i trag do mrtve divljači treba izraditi slobodno. Drugi sudac ili sudački pomoćnici se nalaze u blizini odstrijeljene divljači sakriveni toliko daleko da ih pas ne osjeti i ne vidi, ali da im bude u vidnom polju kada dođe do divljači. Čim pas pronade mrtvu divljač mora se vratiti vodiču u roku od 10 minuta te mu na unaprijed najavljeni način pokazati da je divljač našao. Svojim ponašanjem treba upozoriti vodiča da ga slijedi do odstrijeljene divljači. Vodič tada obavještava suca da je pas našao mrtvu divljač.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline pokazivanje mrtve divljači je 4.

Članak 25.

OBLAJAVANJE MRTVE DIVLJAČI

Prvu trećinu traga (do prvog zavoja ili ležišta divljači) pas mora izraditi na povodniku. Nakon što je odvezan s povodnika trag treba izraditi samostalno do mrtve divljači i oblajavati je dok vodič i sudac ne dođu do njega, a najmanje deset minuta.

Ako pas pri pokazivanju ili oblažavanju otkáže, vodiču je dopušteno da isti trag izradi sa psom na povodniku, ali s nižim koeficijentom (kao klasičan rad na povodniku).

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline oblažavanje mrtve divljači je 4.

Članak 26.

SLOBODNO DONOŠENJE PERNATE DIVLJAČI PALE IZ ZRAKA

Ova disciplina ispituje se na niskom gusto obraslom terenu da bi se mogao vidjeti sami rad psa. Najbolje je da prilikom ispitivanja nema vjetra, da je lagani vjetar u leđa ili lagani bočni vjetar. Pomoćnik sudaca, voditelj ispita ili jedan od sudaca sa suprotne strane prilazi do parcele na udaljenost puškometa (50 - 60 koraka) prilazi prema vodiču i bočno od smjera kretanja baca dva kljuna pernate divljači na suprotne strane onoliko daleko koliko može baciti (dvadesetak koraka). Nikada polagatelj divljači ne smije ići od vodiča prema parceli već u suprotnom smjeru kako pas ne bi koristio ljudski trag za pronalaženje divljači, odnosno divljač za traženje mora biti bačena vodiču sa suprotne strane. Vodič i pas ne smiju vidjeti mjesto gdje je divljač pala već suci vodiču pokazuju smjer, ali ne i mjesto pada divljači. Vodič odvezuje psa na mjestu koje mu suci pokažu i na tom mjestu ostaje za cijelo vrijeme rada psa. Pri tome vodič ima pravo usmjeravati psa glasovnim naredbama i zapovijedima izdanim rukama, ali pretjerano česte i glasne zapovijedi svakako snižavaju ocjenu.

Pas mora donijeti divljač bez zapovijedi i pravilno je predati. Ako pas divljač sigurno nađe, a ne donese je dopušteno je da vodič divljač baci na viđeno. Na taj način pokazano donošenje slabije se ocjenjuje i ocjena može biti maksimalno 2.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz ove discipline je 3.

Članak 27.

DONOŠENJE DLAKAVE ILI PERNATE DIVLJAČI PO POVLACI

Početni dio povlake (vlečke ili vučne staze) divljači postavljamo na otvorenom terenu po mogućnosti s niskom obraslim raslinjem. Najbolje je povlaku postaviti na livadi, pašnjaku ili na mladoj pšenici. Povlaku postavljaju pomoćnici po uputama sudaca neposredno prije ispitivanja psa. Pri izradi povlaka osobitu pozornost treba obratiti na vjetar i po mogućnosti postaviti povlaku s vjetrom u leđa. Razmak između dva traga mora biti minimalno 100 koraka. Početak vučne staze treba naznačiti pomoću pojedinačnih pera ili dlaka vučene divljači. Povlaka se postavlja na taj način što pomoćnik ili sudac, najbolje na dugom štapu (na kojemu je na kraju obješena divljač), paralelno sa svojim kretanjem, povuče trag divljači, iste vrste s divljači na kraju traga. Povlaka se postavlja u dužini od 200 koraka s jednim tupokutnim zavojem. Za izradu traga koristimo odstrijeljenu pernatu divljač (patka, fazan, trčka, golub ili šljuka) ili dlakavu divljač (kunić ili zec). Na kraju traga postavljamo divljač koja nije prethodno korištena i nije oštećena. Vodič može upotrijebiti sobom donesenu divljač. Prilikom izrade povlake vodič treba odložiti svoga psa toliko daleko da pas ne može vidjeti polaganje traga. Nakon što je položio trag, polagatelj povlake se treba udaljiti toliko daleko da ga pas ne vidi i ne osjeti, a da može vidjeti što pas radi prilikom preuzimanja divljači s tla. Zaklon može napustiti tek na znak sudaca. Na zapovijed sudaca vodič treba svoga psa postaviti na trag. Prilikom postavljanja na trag vodič smije psa usmjeravati (postaviti) na trag na dugačkom povodniku u dužini dvadesetak koraka. Pas može biti postavljan na povlaku do tri puta, ali kod svakog postavljanja (osim prvoga) ocjena mu se snižava za jedan. Ispuštanje divljači radi popravljivanja zahvata ne treba utjecati na ocjenu. Međutim, svako ispuštanje radi slabe volje za donošenjem treba utjecati na ocjenu. Psi koji jedu, oštećuju ili zakopavaju divljač bezuvjetno se isključuju iz daljnjeg natjecanja. Pravilna primopredaja divljači je u sjedećem položaju ispred vodiča i ispuštanje divljači isključivo na zapovijed vodiča. Prilikom izrade i ocjenjivanja rada na povlaci treba obratiti pozornost na nekoliko stvari: kako pas prihvaća trag, način izrade zavoja, preuzimanje divljači s tla, pravilno donošenje, položaj kod primopredaje divljači (stojeći ili sjedeći) te način ispuštanja divljači (u ruku vodiča ili na tlo).

Budući je donošenje divljači vrlo bitan dio rada, pas koji ne donese divljač ne može biti pozitivno ocijenjen niti položiti ispit.

Predviđeno vrijeme za izradu povlake je 8 minuta.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz ove discipline je 3.

Članak 28.

RAD U VODI

Ispitivanje rada u vodi vrlo je bitan segment rada dizača divljači i ovi psi su nezamjenjivi u lovu močvarica i istjerivanju pataka iz obraslih močvarnih terena. Ispit rada u vodi sastoji se od tri dijela.

Članak 29.

PRETRAŽIVANJE VODE BEZ PATKE

Šaranje bez patke ispituje se na vodi minimalne površine oko 1 hektara pri čemu voda mora biti široka barem pedesetak metara. Veći dio treba biti otvorena duboka voda, a otprilike oko jedne trećine površine trebalo bi biti obraslo trskom i drugim vodenim raslinjem. Pas mora pretraživati lijevo i desno na otvorenoj vodi na zapovijed vodiča bilo glasom, pištaljkom ili rukom. Treba se udaljiti toliko daleko koliko to vodič od njega zahtijeva i pretražiti cijelu površinu vode. Isto tako kako radi na otvorenoj vodi pas mora tražiti i u obrasloj vodi, tršćaku i sličnim terenima. Bez obzira osjeća li pas njuhom ili ne osjeća divljač, moramo imati predodžbu da je pretražio cijeli teren i da je divljač tu da bi ju sigurno našao i istjerao iz skrovišta. Ocjenjuju se volja za rad u vodi, sistematičnost pretraživanja, te način na koji pas prihvaća vođenje od strane vodiča. Ovaj rad bitno utječe na ocjenu iz poslušnosti.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz ove discipline je 3.

Članak 30.

PRETRAŽIVANJE VODE ZA ISPUŠTENOM PATKOM

Disciplina pretraživanje (šaranje) za ispuštenom patkom ispituje se u dubokoj (najbolje stajaćoj) vodi minimalne površine 50 x 50 metara. Voda mora biti toliko duboka da pas može normalno plivati. Rub vode mora biti obrastao trskom, šašem i drugim vodenim biljem. Vodič odloži svoga psa toliko daleko da ne može vidjeti postavljanje traga patke. Suci i sudački pomoćnici postavljaju trag na taj način što patki počupaju pera s jednoga krila ili zalijepe ljepljivom vrpcom da ne može poletjeti. Zatim na obali iščupaju nekoliko pera na mjestu postavljanja traga odnosno na mjestu ispuštanja patke. Zatim patku potjeraju na otvorenu vodu bilo galamom, mahanjem rukama ili bacanjem kamenčića. Poželjno je da patka pliva

barem petnaestak metara po otvorenoj vodi. Nakon toga sudački pomoćnici trebaju patku usmjeriti u obrasli dio vode. Tek nakon toga vodič sa psom dolazi do vode te mu suci pokazuju mjesto na kojemu je ispuštena patka. Kada pas osjeti trag patke vodič ga pušta i glasom usmjerava u njegovu radu. Pas treba izraditi trag patke na vodi, pronaći je u zaklonu i istjerati na otvorenu vodu. Ukoliko patka zaroni vodič može usmjeravati psa glasom, pokazivanjem raznim znakovima rukom ili bacanjem kamenčića. Kada patka izađe na otvorenu vodu, pucač je može odstrijeliti po nalogu sudaca. Ukoliko patka bude odstrijeljena pas je treba iznijeti i predati vodiču. Ukoliko pas odstrijeljenu patku donese i preda vodiču, disciplinu „Donošenje iz duboke vode“ ne treba posebno ispitivati.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz ove discipline je 3.

Članak 31.

DONOŠENJE IZ DUBOKE VODE

Ukoliko nismo bili u mogućnosti ispitati donošenje iz duboke vode u disciplini šaranje za izgubljenom patkom, ovu disciplinu moramo obavezno ispitivati.

Na naredbu sudaca službeni pucač ispaljuje hitac u zrak, a sudac baca mrtvu patku dovoljno daleko u vodu. Nakon dozvole sudaca vodič odvezuje svojega psa te ga šalje po odstrijeljenu divljač. Vodič se mora udaljiti od obale barem 2-3 metra. Ocjenjuje se način na koji pas uzima divljač u vodi te način primopredaje pernate divljači.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz ove discipline je 3.

Članak 32.

ODLOŽIVOST

Odloživost psa je disciplina koja ima vrlo veliku važnost i praktičnu upotrebljivost u prirodnom lovu. Dizači divljači su svestrano upotrebljivi psi koji nam koriste u gotovo svim vrstama lova. Zbog toga bi pas trebao biti prisutan u lovištu uvijek kada je prisutan i njegov vodič. Vodljiv, poslušan i odložan pas koji ima dobar njuh vrlo nam često naznači dolazak i prisustvo divljači puno prije nego što to vodič može primijetiti. Vodič psa odlučuje hoće li psa odlagati slobodnog ili s povodnikom i to mora reći sudačkom povjerenstvu.

Odloživ slobodan je onaj pas kojega vodič odlaže na zapovijed rukom, gestom ili ihim glasom. Pri tome se pas odlaže bez bilo kakvih predmeta (šešira, naprtnjače, povodnika ili čega drugog) i nevezan.

Odloživ vezan je onaj pas kojega odlažemo vezanog za nekakav predmet ili za drvo.

Vodič se šulja sa psom na dodijeljenom terenu. Na znak sudaca vodič mora na znak rukom ili tihim glasom odložiti psa bez buke i galame i nastaviti svoje kretanje. Nakon toga vodič odlazi iz vidnog polja psa i nakon isteka 30 sekundi vodič ili službeni pucač opaljuje hitac, sačeka 30 sekundi, opaljuje drugi hitac, te nakon isteka još 30 sekundi suci šalju vodiča po psa.

Ocjenjuje se cjelokupno ponašanje psa od trenutka kada ga je vodič odložio do trenutka kada je došao po njega.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz ove discipline je 2.

Članak 33.

VODLJIVOST NA POVODNIKU

Vodljivi i poslušni psi su od najranije dobi poslušni i privrženi te pokazuju izrazitu naklonost svom gospodaru i spremnost za izvršavanje postavljenih zadataka. Vodljivost na povodniku se ne ocjenjuje posebno, već tijekom cijelog ispita, a očituje se u općoj poslušnosti i spremnosti psa na izvršavanje svih zahtijevanih radnji i tada se dodjeljuje konačna ocjena.

Prvi dio vodljivosti provodi se u visokoj šumi na način da se vodič zajedno s psom kreće samom šumom. Prilikom kretanja vodič obilazi drveće praveći osmice, obilasku s lijeve i desne strane drveća, šire i uže obilazeći drveće. Pri tome se pas mora kretati uz lijevu nogu vodiča i ne smije ometati vodiča prilikom kretanja. Ukoliko ima prostora za obilaženje drveta mora se kretati uz lijevu nogu vodiča, a ukoliko nema mjesta tada se kreće iza vodiča. Pri tome je nebitno kreće li se vodič s lijeve ili desne strane drveta.

Drugi dio vodljivosti se sastoji od kretanja vodiča i psa prosjekom. Vodič se kreće prosjekom u dužini stotinjak koraka i pri tome mora promijeniti tri vrste kretanja (normalan hod, trk, i šuljanje). Prilikom svake vrste kretanja pas se mora nalaziti uz vodičevu lijevu nogu. Osim toga vodič se mora najmanje dva puta zaustaviti, a prilikom svakog zaustavljanja pas mora sjesti uz vodičevu lijevu nogu bez posebne naredbe.

Greške koje snižavaju ocjenu iz ove discipline su glasne naredbe, često ponavljanje naredbi, natezanje i trzanje povodnika od strane psa kao i petljanje oko drveća.

Kontakt između vodiča i psa tijekom cijelog ispita, vodljivost na povodniku kod ocjene eksterijera, te opća poslušnost u radu u vodi i na terenu ulaze u ocjenu vodljivosti.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz ove discipline je 2.

Članak 34.

PONAŠANJE NA STAJALIŠTU

Vodiči i psi se postavljaju na šumskoj prosjeci, na rubu šume, šikare, obrasle međe, s druge strane kanala obraslog raslinjem ili živicom, poljskom putu ili između njiva kukuruza i slično, u razmaku od 20 do 50 metara.

Vodiči svoje pse postavljaju u sjedeći ili ležeći položaj uz nogu i izdaju im zapovijed za mirno i tiho ponašanje.

S druge strane obraslog kanala, unutar šume, šikare ili kukuruza pogoniči (pomoćno osoblje ili drugi vodiči s vezanim psima, hodaju paralelno s linijom postavljenih pasa i prave buku galamom, vikom, udaranjem kolcem o stabla, po grmlju ili po kukuruzu s povremenim hicima u zrak iz lovačke puške.

Suci se postavljaju tako da imaju pregled nad svakim psom. Pas na stajalištu može biti slobodan ili vezan, u ležećem ili sjedećem položaju. Pri tome treba biti potpuno mirnog ponašanja. Ako je pas na stajalištu vezan to snižava ocjenu iz ove discipline za jedan, tako da pas za inače besprijekoran rad može dobiti maksimalnu ocjenu 3.

Greške u ponašanju koje snižavaju ocjenu iz ove discipline su cviljenje, lajanje, ustajanje, natezanje povodnika, udaljavanje s mjesta ispitivanja, ponavljanje zapovijedi od strane vodiča. Udaljavanje s mjesta i lajanje treba vrednovati s nula (0) bodova, i tada pas može dobiti maksimalno III n. r., pod uvjetom da se ne boji pucnja.

Ukoliko se pas boji pucnja eliminira se s daljnjeg ispita.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz ove discipline je 2.

Članak 35.

POSLUŠNOST

Ovu disciplinu ne ispitujemo posebno. Ona se ispituje tijekom cijeloga ispita na taj način što suci promatraju rad psa i na temelju opće poslušnosti donose konačni sud i ocjenu iz ove discipline. Opća poslušnost očituje se u volji psa da udovolji svim željama vlasnika, da rado i s voljom obavi sve zahtijevane radnje i to na tihe zapovijedi vodiča bilo glasom, zviždaljkom ili pokretom ruke. Ocjenjuje se na koji način pas prati svoga vodiča i kolika je njegova želja za obavljanje zapovjedanih radnji. Maksimalno poslušan pas je onaj pas koji jedva čeka zapovijedi svoga vodiča, obavlja ih s voljom te je sretan kada je naredbu dobro izvršio. Cijelo vrijeme rada on budno promatra svoga vodiča, očekuje naredbe i s puno žara ih ispunjava. Mirno i tiho vođenje bez galame i suvišnih naredbi treba nagraditi što je moguće višom ocjenom.

Ocjena poslušnosti se dodjeljuje nakon konzultacije svih sudaca koji su taj dan sudjelovali u ispitivanju navedenoga psa. O ocjeni odlučuje većina glasova sudaca koji su ga ocjenjivali taj dan.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz ove discipline je 2.

Članak 36.

Ukupna ocjena

Za dodjeljivanje nagradnih razreda u obzir se uzima ukupan zbroj bodova iz svih predviđenih disciplina.

Puni radni ispit:

I nagradni razred	156 - 184 boda
II nagradni razred	138 do 155 bodova
III nagradni razred	110 do 137 bodova

Da bi pas položio ispit mora položiti sve ispitne discipline.

Članak 37.

Završne odredbe

Ovaj Pravilnik donesen je od strane Izvršnog odbora HLS-a dana 27. travnja 2012. godine i stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik HLS-a
Đuro Dečak v.r.

OCJENSKA LISTA – ISPIT PRIROĐENIH OSOBINA DIZAČA DIVLJAČI

IME PSA: _____ PASMINA: _____

SPOL: M - Ž OŠTENJEN: _____ VLASNIK: _____

BR. ROD.KNJIGE: _____ MIKROČIP/TETOVIRNI BR.: _____

RE D. BR.	DISCIPLINE		KOEFIČIJENT	ISPIT PRIROĐENIH OSOBINA	
				OCJENA	BODOVI
1.	KVALITETA NJUHA		6		
2.	GONJENJE DIVLJAČI	SLJEDOGLASNOST	5		
		VIDOGLASNOST	2		
3.	SIGURNOST NA TRAGU		3		
4.	SLJEDOVOLJNOST		3		
5.	GRMARENJE		4		
6.	VOLJA ZA RAD U VODI		4		
7.	VOLJA ZA RAD		3		
8.	VODLJIVOST I POSLUŠNOST		2		
9.	PONAŠANJE NA PUCANJ		2		
OCJENA: 5 – ODLIČAN 4 – VRLO DOBAR 3 – DOBAR 2 – DOVOLJAN 1 – MANJKAV 0 – NEDOVOLJAN		NAGR. RAZRED	I	100 - 120	
			II	85 - 99	
			III	65 - 84	

_____ (mjesto i datum)

_____ SUDAC (ovl.žig, potpis):

OCJENSKA LISTA – ISPIT U SVESTRANOM RADU DIZAČA DIVLJAČI

IME PSA: _____ PASMINA: _____

SPOL: M - Ž OŠTENJEN: _____ VLASNIK: _____

BR. ROD.KNJIGE: _____ MIKROČIP/TETOVIRNI BR.: _____

RED. BR.	DISCIPLINE		KOEFIČIJENT	ISPIT U SVESTRANOM RADU	
				OCJENA	BODOVI
1.	KVALITETA NJUHA		6		
2.	GONJENJE DIVLJAČI	SLJEDOGLASNOST	5		
		VIDOGLASNOST	2		
5.	GRMARENJE		4		
10.	RAD NA KRVNOM TRAGU NA POVODNIKU		4		
11.	RAD NA KRVNOM TRAGU	OBLAJAVANJE	4		
		POKAZIVANJE	4		
12.	SLOBODNO DONOŠENJE PERNATE DIVLJAČI		3		
13.	POVLAKA PERNATE ILI DLAKAVE DIVLJAČI		3		
14.	PRETRAŽIVANJE VODE BEZ PATKE		3		
15.	PRETRAŽIVANJE VODE ZA ISPUŠTENOM PATKOM		3		
16.	DONOŠENJE IZ DUBOKE VODE		3		
17.	ODLOŽIVOST		2		
18.	VODLJIVOST NA POVODNIKU		2		
19.	PONAŠANJE NA STAJALIŠTU		2		
20.	POSLUŠNOST		2		
OCJENA: 5 – ODLIČAN 4 – VRLO DOBAR 3 – DOBAR 2 – DOVOLJAN 1 – MANJKAV 0 – NEDOVOLJAN		NAGR. RAZRED	I	156 - 184	
			II	138 - 155	
			III	110 - 137	

(mjesto i datum)

SUDAC (ovl.žig, potpis):